

преступними образованиями в сфере экономической деятельности: Монография. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2002. – 412 с.

4. Постанова Кабінету Міністрів «Перелік корисних копалин загальнодержавного значення» від 12.12.1994 р., № 827 // Зібрання постанов Уряду України. – 1995. – № 2. –

Ст.92.

5. Екологічне право України: Підручник / Під ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Х.: Право, 2005. – 365 с.

Надійшла до редколегії 07.06.2006

КНИЖЕНКО С.О. КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОЙ ДОБЫЧИ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ

Исследуются проблемы методики расследования незаконной добычи полезных ископаемых, рассматриваются основные элементы их криминалистической характеристики.

KNIZHENKO S.O. CRIMINALISTICAL CHARACTERISTIC IN ILLEGAL EXTRACTION OF MINERALS
Problems of a technique of investigation of illegal extraction of minerals are investigated, their basic elements criminalistical characteristics are considered.

УДК 343.982.6

М.А. МУЗИЧКО

Харківський національний університет внутрішніх справ

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СЛУЖБОВО-РОЗШУКОВИХ СОБАК¹

Підготовлені пропозиції щодо методики та тактики використання службово-розшукових собак під час огляду місця події та затримання злочинця по “гарячих” слідах оперативно-розшуковими підрозділами.

Завдання, які ставляться суспільством перед органами внутрішніх справ, зокрема перед оперативно-розшуковими підрозділами, вимагають рішучих заходів щодо підвищення ефективності їх правоохоронної діяльності. Розвиток суспільства, взагалі, та певної його галузі, зокрема правоохоронної, пов'язується з тим, наскільки ефективно та чи інша діяльність забезпечена науково обґрунтованими, ефективними засобами діяльності, рекомендаціями. Відомо, що теорія визначає шлях розвитку практики, забезпечує наукові засади оптимізації діяльності. В правоохоронній сфері теоретичне осмислення шляхів вдосконалення практики особливо важливе, адже можливості для експерименту як форми перевірки теоретичних прогнозів тут дуже обмежені. Особливо це стосується боротьби зі злочинністю.

Проблеми розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак були предметом досліджень багатьох вчених, зокрема В.Д. Басай, В.В. Безрукова, П.Д. Біленчука, О.І. Вінберга, Ф.К. Діденка, М.В. Салтєвського, І.П. Козаченка, М.В. Кісіна, О.А. Кириченка, В.А. Лукашкова, В.С. Овчинського, В.Л. Регульського, В.І. Шиканова та ін. Але, не дивлячись на інтенсивність та широкий спектр досліджень проблем використання службово-розшукових собак у боротьбі із злочинністю, багато питань в означеній сфері залишаються ще дискусійними. Означена проблематика ґрунтується на основних положеннях Комплексної програми профілактики злочинності на 2001-2005 роки, затвердженої Указом Президента України від 25.12.2000 року за № 1376/2000, та визначена однією із пріоритетних напрямків фундаментальних і

прикладних досліджень навчальних закладів та науково-дослідних установ МВС України на період 2001-2005 рр.

Ефективна діяльність, зокрема і діяльність щодо розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак, не виникає сама по собі. Вона є наслідком багатьох суспільних явищ і процесів, з-поміж яких особливе значення й актуальність сьгодні набувають наукові, соціально-управлінські та правові фактори. Як зазначає О.М. Литвак, саме наукове, соціально-управлінське і правове забезпечення діяльності органів, структур та підрозділів внутрішніх справ прищеплює останній властивості, які у своїй сукупності і складають сутність поняття “ефективність” [1, с.112-117]. Отже, розглянемо виділені нами фактори більш детально.

Визначаючи роль науки, В.П. Кохановський підкреслює, що це форма духовної діяльності людей спрямована на вироблення знань про природу, суспільство, про саме пізнання, яка має за безпосередню мету досягнення істини і відкриття об'єктивних законів. Наука – це творча діяльність людей стосовно отримання нового знання, і вона є результатом цієї діяльності [2, с.448-449]. За допомогою науки певна діяльність доводиться до рівня розвитку суспільних потреб, здійснюється цілеспрямований вплив на суспільну систему в цілому або на її окремі ланки на основі пізнання і використання об'єктивних законів і закономірностей в інтересах побудови оптимальної її системи. За допомогою науки виробляються найбільш правильні, ефективні та науково обґрунтовані форми та методи суспільно-контрольної діяльності. Отже, з метою підвищення ефективності будь-якої діяльності необхідно систематично проводити науковий аналіз, узагальнювати практику цієї діяльності і розробляти на цій основі відповідні рекомендації.

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: канд. юрид. наук Філіпенко Н.С. (ХНУВС).

Важливе значення у формуванні ефективної діяльності відіграють соціально-управлінські фактори. Відправною точкою щодо пізнання цих факторів є з'ясування суспільної необхідності та соціальної обумовленості певної діяльності. Суспільна необхідність та соціальна обумовленість правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ, зокрема кінологічних підрозділів, обумовлена потребою в забезпеченні реалізації правоохоронної політики держави, спрямованої на ефективне забезпечення й реалізацію прав, свобод та законних інтересів учасників суспільних відносин. Такий підхід до визначення правоохоронної діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ означає, по-перше, відповідне правове забезпечення їх діяльності; по-друге, кадрове та матеріальне їх забезпечення; по-третє, узгодженість масштабів, запланованих правоохоронних заходів, із обсягом реальних ресурсів; по-четверте, вибір заходів впливу на конкретну ситуацію.

Наукові та соціально-управлінські чинники ефективної діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ тісно пов'язані з правовими, причому останні є вторинними, похідними від перших. Це пояснюється тим, що процес правового впливу на суспільні відносини пронизує усі види та стадії правоохоронної діяльності, а тому прямо залежить від її сутності, природи й організаційної структури.

Приймаючи до уваги теоретичні підходи вчених щодо з'ясування терміну "ефективність", надамо власне розуміння зазначеного явища. Так, під ефективністю ми розуміємо співвідношення між результатом певної діяльності, у нашому випадку – розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак, і певними витратами (тобто фізичний: кінологи, їх собаки та матеріальний ресурс).

Щодо визначення критеріїв ефективності діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ, то, на нашу думку, ними повинні бути: 1) позитивні наслідки участі кінологічних команд в оперативно-розшукових та профілактичних заходах з попередження та розкриття різних видів злочинів; 2) стан добору, розстановки, навчання та виховання працівників кінологічних підрозділів; 3) постійне вдосконалення професійної майстерності кінологічних команд як шляхом проведення систематичної професійної підготовки, так і шляхом самопідготовки; 4) стан організації розведення, вирощування й підготовки службово-розшукових собак; 5) вивчення, узагальнення, розповсюдження та запровадження в практику роботи передового досвіду правоохоронної кінологічної діяльності; 6) організація взаємодії з іншими службами МВС, ГУМВС, УМВС, а також відповідними відомчими закладами, громадськими організаціями з питань службового собаківництва; 7) удосконалення методики підготовки й тактики використання розшукових собак у боротьбі зі злочинністю та охороні громадського порядку; 8) зайняття призових місць під час проведення багатоборств кінологічних команд.

Після того, як ми сформулювали теоретичне поняття ефективності діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ, визначили критерії ефективності їх діяльності, доцільним буде розгляд перспективних, на нашу думку, напрямків використання службово-розшукових собак у боротьбі зі злочинністю, зокрема використання службово-розшукових собак на місці вчинення злочину та для затримання злочинця по "гарячих" слідах.

1. *Використання службово-розшукових собак на місці вчинення злочину.* Під час пошуку слідів запаху їх наяв-

ність або відсутність на місці події неможливо зафіксувати за допомогою якихось технічних засобів. Виявлення таких слідів практично полягає в уявному моделюванні дій злочинця на основі аналізу обстановки місця події, свідчень потерпілих та очевидців. При цьому встановлюються всі зміни, внесені в обстановку місця події, визначаються шляхи підходу та відходу злочинця, місце проникнення в приміщення; виділяються конкретні предмети або їх ділянки, з якими злочинець контактував [3, с.101].

Необхідно мати на увазі, що на запахи впливає час, погодні умови, тому необхідно забезпечити їх збереження як до прибуття слідчо-оперативної групи, так і під час огляду місця події. Під час огляду місця події, насамперед, потрібно звертати увагу на такі об'єкти: волосини, краї нігтів, плями крові, частки людського організму, які відділилися й висохли без гнилісних змін (на них запах може зберігатися десятки років); особисті речі, взуття, недопалки сигарет (запах може зберігатися до кількох місяців); предмети, які були в контакт з тілом живої людини не менше 30 хвилин (запах зберігається до 60 годин); сліди ніг (запах зберігається до 10 годин, а взимку - до доби) [4, с.53].

Кінолог, прибувши на місце вчинення злочину: 1) визначає межу огляду місця події і порядок його проведення з метою пошуку слідів і предметів, які мають значення для застосування службово-розшукового собаки; 2) з метою найбільшого ефекту застосування службово-розшукового собаки, кінолог вивчає обстановку і характер пригоди, встановлює час вчинення злочину, кількість злочинців, їх прикмети та напрямок, звідки вони прийшли і куди втекли, з'ясовує інші фактори, які мають відношення до пошуку злочинців; 3) приймає участь у виявленні, фіксуванні, вилученні і упакуванні предметів та слідів, які можуть бути використані для пошуку злочинця із застосуванням службово-розшукового собаки, у проведенні інших оперативних заходів чи слідчих дій; 4) надає керівнику оперативної групи рекомендації щодо порядку фіксації, вилучення, упакування та використання для розшуку злочинців різних носіїв запаху, знайдених на місці пригоди; 5) з метою виявлення на місці пригоди слідів для застосування службово-розшукового собаки, разом із слідчим, як правило, оглядає в першу чергу центр пригоди з тим, щоб мати уявлення про її характер, після чого, оглядає місця біля вікон, дверей, а також територію навколо місця пригоди, де запахи слідів звичайно зберігаються довше; 6) використовує отриману інформацію про пригоду, застосовує собаку для пошуку злочинця по його запахових слідах; 7) обстежує із застосуванням службово-розшукового собаки місця можливого укриття злочинців до чи після вчинення злочину; 8) застосовує службово-розшукового собаку для огляду місцевості чи приміщення для пошуку речей, предметів, слідів, а також зброї, гільз, куль, якщо під час огляду місця пригоди отримані дані свідчать про застосування чи наявність у злочинців вогнепальної зброї; 9) при встановленні злочинця у випадках, якщо він чинить опір чи хоче втекти, застосовує службово-розшукового собаку для затримання [4, с.52-60; 5, с.2-6; 6, с.125-126].

Практичний досвід використання службово-розшукових собак у процесі огляду місця події свідчить, що роботою зі слідами, які знаходяться поза місцем пригоди, і виявленням картини слідоутворення досить часто займається тільки кінолог. Це зумовлено тим, що при використанні службово-розшукового собаки кінолога супроводжує дільничний інспектор міліції чи постовий міліціонер, завданням яких є надання допомоги у затриман-

ні злочинця, встановлення осіб, на яких вказала собака. У свою чергу, слідчий і криміналіст залишаються на місці злочину. Між тим огляд слідчим та криміналістом шляху кінологу по сліду дає можливість отримати додаткову інформацію і знайти цінні речові докази [7, с.26-27].

Вивчення шляху кінолога із собакою слід проводити до початку огляду місця злочину (це має місце у випадках, коли внаслідок тих чи інших чинників - дощ, сніг, скупчення людей - сліди можуть бути знищені). Це важливо для того, щоб слідчий і криміналіст могли попередньо ознайомитись із механізмом та обставинами вчинення злочину. Крім того, вони можуть вирішити питання про визначення групової належності слідів на місці злочину на шляху кінолога із собакою.

В разі, коли на місці вчинення злочину відсутній кінолог, слідчий має право запросити іншу особу, яка має дресированого собаку, і використати його для пошуку злочинця. У цьому випадку слідчий зобов'язаний ознайомити цю особу з вимогами ст.128 УПК України [8].

Факт використання службово-розшукової собаки на місці злочину повинен бути зафіксований в протоколі огляду, зокрема в його заключній частині. Крім того, у протоколі вказуються дані про кінолога, так само, як і про інших учасників цієї слідчої дії.

Данні про спостереження по сліду викладаються інспектором-кінологом в акті про використання службово-розшукової собаки, який складається в трьох примірниках. Перший примірник приєднується до кримінальної справи, другий - кінолог подає своєму безпосередньому керівнику, який перевіряє цей документ і разом з доповідною запискою про роботу інспекторів-кінологів направляє його в управління (відділ) кримінального розшуку ГУМВС, УМВС, третій - до кінологічного центру.

У випадку, коли використання собаки сприяло розкриттю та затриманню злочинця, відповідну довідку про результати використання службово-розшукової собаки надає також і слідчий, особа, що проводить дзнання, або керівник слідчо-оперативної групи. Підписує довідку слідчий чи керівник органу дзнання та надсилають до кінологічного центру ГУМВС, УМВС для обліку, де вона додається до акту про використання службово-розшукової собаки.

Використання службово-розшукової собаки вважається результативним, якщо під час його застосування він виявив злочинця, викрадене майно, засіб злочину, інші речові докази, чи при опрацюванні запахового сліду простежив шлях злочинця до місця схованки після вчинення злочину [9, с.120].

При негативному результаті огляду можливих шляхів слідоутворення у протоколі огляду місця події слідчий зазначає таке: "Під час огляду місцевості на шляху кінолога зі службовим собакою слідів, які б належали до події злочину, не знайдено". Якщо має місце позитивний результат, то слідчий може відобразити в протоколі, що, наприклад, "на відстані... метрів від конкретного орієнтиру виявлені сліди (об'єкти), що зафіксовані і вилучені для вирішення питання про залучення їх до матеріалів слідства.

2. *Затримання злочинця по "гарячих" слідах.* З метою розкриття злочину по "гарячих" слідах при чергових частинах органів внутрішніх справ, в складі слідчо-оперативної групи організується (при можливості) цілодобове чергування інспекторів-кінологів з підготовленим службово-розшуковою собакою, який в цих випадках

розташовується, як правило, безпосередньо поблизу від будинку, в якому розташована слідчо-оперативна група органу внутрішніх справ [10]. При включенні інспектора-кінолога зі службово-розшуковою собакою до складу слідчо-оперативної групи з її учасниками проводиться інструктаж щодо порядку їх дій та правил застосування службово-розшукової собаки. Працівники міліції, перебувши на місці вчинення злочину, повинні вживати заходи щодо збереження слідів та предметів, запахи яких можуть бути використані для застосування службово-розшукової собаки.

При відсутності на місці пригоди видимих слідів злочинця, собака пускається на обшук місцевості для самостійного відшукування запахового сліду. Перед застосуванням собаки потрібно переконатися шляхом опитування свідків, потерпілих, що в цьому місці після вчинення злочину ніхто не проходив.

Якщо на місці пригоди знайдені сліди декількох злочинців, то розшукує собака застосовується по кожному з цих слідів або одночасно застосовується декілька розшукує собак. Як свідчить практика, у випадках довгого переслідування злочинця (5-10 км), для успішної проробки сліду, до кінця і швидкого затримання злочинця доцільно застосувати ще одного розшукує собаку з того місця, де перший закінчив проробляти слід [11]. На проробку сліду службово-розшукує собака пускається, як правило, на повідку, пристебнутому до нашійника. Після того, як він правильно взяв слід, кінолог, щоб не стримувати його рух, поступово розмотує поводок і, послаблюючи його, слідує за собакою. При необхідності, наприклад під час прочосу сліду в лісі, собака з повода відпускається.

При роботі собаки по сліду учасники оперативної групи повинні слідувати за кінологом на відстані 20-25 кроків. Одночасно вони оглядають навколишню місцевість з метою відшукування, фіксування й вилучення слідів, знарядь злочину та інших предметів, які можуть бути доказом, а також з метою недопущення раптового нападу злочинця на кінолога.

Порядок застосування службово-розшукує собак під час затримання злочинця по "гарячих" слідах визначається старшими слідчо-оперативної групи. За участю кінолога в засідках і операціях по затриманню особливо небезпечних і озброєних злочинців доцільно застосовувати декілька добре тренуваних службово-розшукує собак, які не бояться пострілів, володіють хорошою хваткою. Зближення зі злочинцем на вулиці, у дворі, в парку, в іншому громадському місці або на місцевості поза населених пунктів здійснюється з використанням тактичних способів, відволікаючих увагу злочинця.

Під час затримання особливо небезпечного злочинця, якщо дозволяють умови місцевості на скрите зближення з ним до 50-100 метрів, собака направляється кінологом в сторону злочинця по команді "Повзи". Скритність і відстань зближення із затримуваним злочинцем забезпечуються до тих пір, доки вони можливі, доцільні або досягли межі, встановленої правилами застосування службово-розшукує собак, планом проведення операції або розпорядження старшого оперативної групи. Якщо злочинець чинить опір або спробує втекти, кінолог по команді старшого оперативної групи, а в випадку крайньої необхідності - самостійно пускає собаку на затримання.

На затримання злочинця службово-розшукує собака пускається без нашійника і повідка, як правило, після оклику "Стій", "Виходь", "Відпускаю собаку". Оклик не

проводиться у тих випадках, коли виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю громадян чи працівників міліції.

Під час застосування службово-розшукових собак слід дотримуватись певних правил.

1. Забороняється застосовувати службово-розшукових собак до: жінок з явними ознаками вагітності; осіб похилого віку або з вираженими ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю людей, працівників міліції, або збройного нападу чи збройного опору; громадян, які мають біля себе малолітніх дітей; порушників громадського порядку, проступки яких тягнуть за собою заходи адміністративного впливу; заарештованих в адміністративному порядку.

2. Забороняється пускати собаку на затримання злочинця, якщо в цю мить між ним і злочинцем знаходиться стороння до вчинення злочину особа, а також якщо злочинні дії чи опір злочинця зупинені.

3. Під час проведення операції по затриманню злочинця в жиллому приміщенні, якщо останній відмовляється вийти, собака пускається на затримання за вказівкою старшого групи, як правило, в умовах, гарантуючих особисту безпеку її складу, а також при впевненості, що в даному приміщенні відсутні непричетні до вчиненого злочину особи. Під час проведення аналогічної операції в нежиллому приміщенні чи на місцевості, після його відмови здатись, собака пускається на затримання з відстані, гарантуючої ефективність затримання, особисту безпеку членів оперативної групи й інших, непричетних до скоєного злочину осіб.

4. Під час обшуку необхідно вживати заходи, які б гарантували працівникам міліції безпеку від нападу затриманого. При цьому собаці подається команда "Охороняти" і вона повинна утримуватися в 2-3 кроках від обшукуваного.

5. При конвоюванні затриманого кінолог з собакою повинен слідувати на відстані 2-3 метрів збоку, або позаду конвоюваного. При цьому собака ведеться на повідку і без намордника.

6. Під час проведення операції по затриманню озброєного злочинця кінолог повинен знаходитись в захисному куленепробивному жилеті і металевій касці.

7. У випадку нанесення собакою сильних укусів затриманому, працівники міліції повинні надати останньому медичну допомогу і викликати медичних працівників.

В практиці оперативно-розшукової діяльності досить часто, під час оголошення розшуку злочинця, в органи та підрозділи міліції звертаються громадяни, які бачили підозрювану особу в тому чи іншому місці. Частіш за все ці зустрічі відбуваються в безлюдних місцях і, як правило, свідок не може точно визначити місце, де знаходився підозрюваний, отже, вказує це місце приблизно [11]. За цих обставин собака використовується на пошук сліду з обшуку місцевості, якщо знайдені деякі речі чи залишки вогнища та інше, собака застосовується від цього місця. Часто під час пошуку підозрюваних осіб доводиться застосовувати прочісування місцевості в масивах, де вони можуть переховуватись. Прочісування здійснюється працівниками міліції. Кінолог із службово-розшуковою собакою, при умові, якщо він один, рухається в центрі ланцюга. А в тому разі, якщо кінологів двоє, то вони повинні знаходитись по краям ланцюга. Інспектор-кінолог попереджує всіх учасників про необхідність зупинки та повід-

омлення його, якщо хтось помітить щось підозріле.

У тому випадку, коли собака знаходить запаховий слід, кінолог сигналізує про це старшому групи і починає переслідування. Позаду кінолога на відстані 10-15 метрів йде оперативна група працівників міліції. Якщо під час затримання злочинець використовує вогнепальну зброю, оперативна група поділяється на групу затримання та групу прикриття. Група прикриття починає відволікати увагу злочинця веденням переговорів, стріляниною тощо. Група затримання, до якої входить і кінолог з службово-розшуковою собакою, непомітно обходить місце дислокування злочинця. Кінолог рухається попереду групи і застосовує службову собаку на затримання злочинця. Необхідною умовою при цьому є те, щоб собака бачив злочинця. Якщо злочинець відстрілюється, то під час пуску собаки на затримання бажано підтримувати його прищільний вогневим прикриттям.

В разі переслідування озброєного злочинця на відкритій місцевості група затримання використовує її рельєф та здійснює великий обхідний маневр з метою непомітного наближення до злочинця. Щоб змусити злочинця залишити схованку, із якої він стріляє, використовують спеціальні засоби, наприклад, сльозоточивий газ. Після того, як злочинець покине місце схованки, кінолог, під прикриттям (бажано вогневим), пускає службово-розшукову собаку на його затримання.

Під час переслідування озброєного злочинця у приміщенні, необхідно за допомогою спеціальних засобів примусити його покинути приміщення і застосувати собаку на затримання. При цьому кінолог із собакою має стати на шляху більш вірогідного відходу злочинця. Група прикриття повинна відволікати увагу і дезорієнтувати злочинця від місця, де буде використаний службово-розшуковий собака.

Слід пам'ятати і те, що наближуватися до місця, де знаходиться злочинець, необхідно непомітно, використовуючи при цьому рельєф, рослинність та уникати відкритих ділянок місцевості, доріг. Якщо на маршруті прочісування розташовані поодинокі будівлі, собака відпускається на обшук з відстані 50-40 м.

Як підсумок, зазначимо те, що підвищення ефективності розкриття злочинів за допомогою службово-розшукових собак залежить від того, наскільки ефективно певна діяльність, у нашому випадку – підготовка та використання службово-розшукових собак, буде забезпечена науково обґрунтованими, практичними рекомендаціями. Таким чином, підготовлені нами пропозиції щодо методики та тактики використання службово-розшукових собак під час огляду місця події та затримання злочинця по "гарячих" слідах, за умови їх безпосереднього втілення в практичну діяльність кінологічних підрозділів, зможуть підвищити якість правоохоронної діяльності в таких її напрямках, як попередження та розкриття окремих злочинів, притягнення до відповідальності винних осіб, а отже і підвищити ступінь захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, що є одним із основних завдань органів внутрішніх справ, зокрема оперативно-розшукових підрозділів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Литвак О.М. Справедливість – сутність і передумова ефективності правозастосовчої діяльності // Вісник нац. ун-ту внутр. справ. -2001. -Вип.14. -С.112-117.

2. Современная философия: Словарь и хрестоматия /Отв. ред. В.П. Кохановский. -Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. -511 с.

3. Кобзар С.І. Сліди запаху: Навч. посібник. -Луганськ: РВВЛІ ВС МВС України, 1999. -145 с.

4. Биленчук П.Д., Ермаков А.С., Ломако З.М., Назаров В.С. Фиксация результатов применения служебно-розыскной собаки. Результаты и изъятие образцов запаха // Фиксация результатов осмотра места происшествия: Справочное пособие для следователей. -К.: РИО МВД УССР, 1981. -С.52-60.

5. Методичні рекомендації з організації й практики застосування розшукових собак у боротьбі із злочинністю та охороні громадського порядку. -К.: МВС України, 1993. -16 с.

6. Быховский И.Е., Викторова Е.Н., Горинов Ю.А., Гриневич Г.Я., Корухов Ю.Г., Леви А.А., Найдис И.Д., Сорокин В.С., Юрин Г.С. Запах человека // Осмотр места происшествия: Справочник следователя /Под ред. А.А. Леви. -М.: Юрид. лит., 1979. -С.125-126.

7. Винницкий Л.В. Осмотр места происшествия: организационные, процессуальные и тактические вопросы (по материалам Казахской ССР): Учеб. пособие. -Караганда: КВШ МВД СССР, 1986. -С.26-27.

8. Кримінально-процесуальний кодекс України // ВВР УРСР. -1961. -№ 2. -Ст.15. (із змінами та доповненнями станом на 01.09.2004 р.).

9. Диденко Ф.К. Работа с запахowymi следами на месте происшествия // Применение научно-технических средств и методов при осмотре места происшествия. -Ярославль: Верхн.-Волжск. кн. изд-во, 1989. -С.111-122.

10. Наказ МВС України «Про заходи щодо подальшого вдосконалення діяльності чергової служби органів внутрішніх справ України» від 18.08.1992 р., № 485.

11. Тактика дій інспектора кінолога при розкритті злочинів за допомогою службового собаки: Методичний посібник. -К.: МВС. Відділ організації службового собаководства, 1999. -53 с.

Надійшла до редколегії 20.10.2006

МУЗЫЧКО М.А. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАСКРЫТИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ С ПОМОЩЬЮ СЛУЖЕБНО-РОЗЫСКНЫХ СОБАК

Подготовлены предложения о методике и тактике использования служебно-розыскных собак во время осмотра места события и задержания преступника по «горячим» следам оперативно-розыскными подразделениями.

MUZYCHKO M.A. WAYS FOR INCREASE EFFICIENCY IN DISCLOSING OF CRIMES WITH HELP SERVICE-SEARCH OF DOGS

Offers on a technique and tactics of use service-search dogs are prepared during survey of a place of event and detention of a criminal on «hot» traces operative-search divisions.

I.V. СМАЛЬ

Донецький юридичний інститут ЛДУВС

УДК 343.346

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПІДРОБЛЕННЯМ ПРОЇЗНИХ КВИТКІВ¹

Розглянуті види та форми профілактичних заходів слідчого під час розслідування злочинів, пов'язаних із підробленням проїзних квитків, зокрема, питання внесення подання слідчим. Проаналізовано основні причини та умови, які сприяють скоєнню підроблення проїзних квитків, основні джерела інформації про такі причини та умови, запропоновано профілактичні рекомендації щодо їх усунення

Запобігання злочинів - це різностороння діяльність державних органів, громадських організацій та громадян, що спрямована на розробку і втілення в життя системи пов'язаних між собою заходів економічного, політичного, культурно-виховного, правового та організаційного хара-

ктеру, проведення яких буде сприяти ефективному зменшенню кількісних і якісних показників злочинності, зменшить вплив злочинності на суспільство та державу, підвищить рівень захищеності громадян.

За останні десятиріччя значний внесок у дослідження проблеми запобігання злочинів зробили науковці: А.Ф. Волобуєв, І.М. Даньшин, А.Е. Жалінський, В.К. Звібрень, В.С. Зеленецький, Н.І. Клименко, В.М. Кудрявцев, І.Я.

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Клименко Н.І. (КНУ ім. Тараса Шевченка).